

ສາຣາບຸກຮມ

“พหุภาษา ๕ นาทิ” ตอน “ศิลปกรรม”

- บุญมา** สวัสดีครับท่านผู้ฟัง
- อรุณี** สวัสดีค่ะท่านผู้ฟัง
- บุญมา** รายการพหุภาษา ๕ นาทินี้ ผมบุญมา ศรีหมาด มาทำหน้าที่ดำเนินรายการแทนคุณภูสิต ธวัชวิเชียร อีกหนึ่งวันครับ
- อรุณี** พบกันวันนี้วันพฤหัสบดี เราจะพูดคุยถึงความรู้ที่มีในสาขานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานค่ะ ก่อนอื่นขอแนะนำตำราเล่มนี้ให้ท่านผู้ฟังรู้จักก่อน สาขานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานนี้ได้รับรวบรวมความรู้ทั่ว ๆ ไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยจัดเรียงลำดับหัวข้อเรื่องตามตัวอักษร ความรู้ที่ว่านี้ได้มีการค้นคว้าและเรียบเรียง โดยนักปราชญ์ราชบัณฑิต สืบเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับสิบ ๆ ปีทีเดียวค่ะ
- บุญมา** น่าเสียดายความรู้เหล่านี้หากไม่นำมาเผยแพร่ให้รับรู้ทั่วกันนะครับ รายการพหุภาษา ๕ นาทิ จึงขออาสาที่จะช่วยคัดเลือกเรื่องราวที่น่าสนใจในสาขานุกรมไทยมาถ่ายทอดสู่ท่านผู้ฟัง อย่างเช่นวันนี้นำเรื่องศิลปกรรมมาพูดคุยกันครับ ศิลปกรรม นั้น ตรงกับคำว่า work of art ในภาษาอังกฤษ ศิลปกรรมก็คือ สิ่งที่ทำขึ้นด้วยฝีมือช่าง หรือ สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้ประจักษ์ด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น เสียง รูปทรง แล้วยังมีความหมายรวมถึงงานวรรณกรรม นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ด้วย
- อรุณี** เราสามารถแบ่งประเภทของศิลปกรรมตามชนิดของสื่อ ออกเป็น ๔ ประเภทด้วยกัน คือ ทัศนศิลป์ ซึ่งใช้สื่อที่รับรู้ด้วยการเห็น ได้แก่ งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม โสตศิลป์ ซึ่งใช้สื่อที่รับรู้ด้วยการฟัง ได้แก่งานดุริยางคศิลป์หรือดนตรี พจนศิลป์ ซึ่งใช้สื่อที่รับรู้

ด้วยการเข้าใจความหมายของถ้อยคำ ได้แก่งานวรรณกรรม และ ศิลปะผสมซึ่งใช้สื่อที่รับรู้ได้หลายอย่างเช่น ละครหรือเพลง

บุญมา หรือถ้าจะจัดกลุ่มศิลปกรรมทั้ง ๔ ประเภทใหม่ก็จะได้เป็นประเภท กินเนื้อที่คือ งานประเภททัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรม งานภาพถ่าย งานสถาปัตยกรรม ซึ่งต้องใช้เนื้อที่ในการแสดงตัวผลงาน และงาน ประเภทกินเวลา คืองานประเภทโสตศิลป์ เช่น ดนตรี บทกวี เพลง ที่ต้องใช้เวลาในการแสดงตัวผลงาน

อรุณี วันนี้ท่านผู้ฟังได้ฟังคำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับศิลปกรรมไปแล้ว คง เป็นที่เข้าใจและสามารถแยกแยะประเภทของศิลปะได้นะคะ

บุญมา สำหรับในวันพรุ่งนี้จะเป็นการตอบปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ติดตามรับฟังนะครับ

อรุณี สวัสดีค่ะ

บุญมา สวัสดีครับ

นางสาวพัชระ บุญประดิษฐ์
นักวรรณศิลป์ สว กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“พหุสัททนต์ ๕ นาทิ” ตอน “สังฆทาน”

- ภุสิต สวัสดิ์ศรีรับท่านผู้ฟัง
- อรุณี สวัสดิ์ศรีค่ะท่านผู้ฟัง
- ภุสิต รายการพหุสัททนต์ ๕ นาทิ วันนี้เราจะมาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง
“สังฆทาน” ซึ่งนายอดิศักดิ์ ทองบุญ ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์
และการเมือง เป็นผู้เขียนคำอธิบายในสารานุกรมไทยฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน
- อรุณี คำ “สังฆทาน” เป็นคำที่เราชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาคุ้นหู
กันมาก บางคนถ้ามีโอกาสก็จะถวายสังฆทานกันบ่อยครั้ง แต่บางคน
อาจจะยังไม่เคยเลย
- ภุสิต สังฆทาน มาจาก “สังฆะ + ทาน” “สังฆะ” แปลว่า พระภิกษุ หรือ
พระภิกษุณี “ทาน” แปลว่า การให้ หรือการถวาย ดังนั้น สังฆทาน
หมายถึง การถวายสิ่งของแก่พระสงฆ์โดยไม่จำเพาะเจาะจงพระภิกษุ
รูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า การถวายสิ่งของ
แบบนี้จะได้ผลานิสงส์มากกว่าการถวายแบบจำเพาะเจาะจง
- อรุณี ทาน ที่แปลว่า การให้ หรือการถวาย นั้น แบ่งตามสิ่งที่จะให้ได้ ๓
ประเภท คือ
๑. การให้วัตถุสิ่งของซึ่งเป็นเครื่องอุปโภค เครื่องบริโภค
 ๒. การให้ความรู้ รวมถึงคัมภีร์ ตำรา
 ๓. การให้อภัย คือ การไม่โกรธตอบ
- ภุสิต ส่วนทานที่แบ่งตามผู้รับ มี ๒ ประเภท คือ
๑. ให้แก่บุคคลโดยจำเพาะเจาะจง
 ๒. ให้แก่พระสงฆ์หรือเพื่อสงฆ์ ซึ่งเรียกว่า สังฆทาน
- อรุณี ส่วนเรื่องการจัดเตรียมเครื่องสังฆทานนั้น เราต้องคำนึงถึงประโยชน์

เป็นสำคัญ ต้องจัดสรรสิ่งที่ดี มีคุณค่า และจำเป็นต่อการดำรงชีพ
ของพระสงฆ์ เช่น ถ้าเราจะถวายสังฆทานตอนเช้าถึงเพล ก็ควรมี
ภัตตาหารคาวหวาน ผลไม้ เครื่องดื่ม มีเครื่องใช้ เช่น สบง จีวร สมุ
ยาสีฟัน ยาประจำบ้าน

ภุสิต

สิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้เราควรจัดใส่ภาชนะ เช่น ถัง เพื่อสะดวกในการ
ยกประเคน

อรุณี

โอกาสที่จะถวายสังฆทาน อาจทำร่วมกับพิธีกรรมอื่น ๆ ก็ได้ เช่น
งานวันเกิด งานแต่งงาน งานศพ

ภุสิต

สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เมื่อจะถวายสังฆทาน ก็อย่าลืมคำถวาย
ด้วยนะครับ “ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
ภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์
จงรับภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์
และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญฯ”

อรุณี

แต่ถ้าเป็นสังฆทานที่เราจะอุทิศให้แก่ผู้ตาย ต้องเปลี่ยนคำกล่าวใหม่
เป็น “ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายอาหาร
เพื่อผู้ตายกับทั้งบริวารเหล่านี้แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์
จงรับอาหารเพื่อผู้ตายกับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ
ประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย แก่ญาติทั้งหลายมีบิดา
มารดา เป็นต้น ผู้ล่วงลับไปแล้ว สิ้นกาลนานเทอญฯ”

ภุสิต

ท่านผู้ฟังครับ วันนี้คงเข้าใจแล้วนะครับว่า การให้ทานไม่ว่าประเภทใด
ก็ตามก็ได้ชื่อว่าเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจให้กิเลสเบาบางลง ในขณะที่
เดียวกัน ความเสียสละก็จะเพิ่มขึ้น ๆ นี่คือนุญกุศลที่ได้จากกรให้ทาน
ทุก ๆ ครั้ง

อรุณี

เห็นไหมคะว่าการถวายสังฆทานนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ยาก ผู้ที่ยังไม่เคย
ถวายสังฆทานก็รีบหาโอกาสนะคะ แต่อย่าลืมว่าสิ่งของที่ให้ต้อง
บริสุทธิ์ คือเป็นของดีมีคุณค่า มีประโยชน์แก่ผู้รับ และต้องทำด้วย
เจตนาบริสุทธิ์ คือ ก่อนให้มีจิตใจยินดี ขณะให้มีจิตใจเลื่อมใส และ
หลังให้ก็มีจิตใจเบิกบาน จึงจะได้ผลานิสงส์

ภูสิต
อรุณี

วันนี้เราสองคนขอลาไปก่อน สวัสดีครับ
สวัสดีค่ะ

นางชวนพิศ เขาวนัสกุล
นักวรรณศิลป์ ๗๖ กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“พจนานุกรม ๕ นาที” ตอน “มาฆบูชา”

- อรุณี** สวัสดีค่ะท่านผู้ฟัง
- ภุสิต** สวัสดีครับท่านผู้ฟัง
- อรุณี** คุณภุสิตคะ เดือนกุมภาพันธ์นี้มีวันสำคัญถึง ๓ วัน คือ วันตรุษจีน วันวาเลนไทน์ และวันมาฆบูชา
- ภุสิต** ครับ แต่คนส่วนใหญ่มักนึกถึงเฉพาะวันตรุษจีนเพราะจะได้รับอั่งเปา และวันวาเลนไทน์ เพราะเป็นวันแห่งความรัก
- อรุณี** ถ้าเช่นนั้น ในวันนี้ เรา ๒ คน พูดเกี่ยวกับวันมาฆบูชาดีกว่า เพื่อจะได้ให้ความรู้แก่ผู้ฟังด้วย ก่อนอื่นคุณภุสิตต้องสะกดคำนี้ให้ถูกต้องก่อน นะคะ คำนี้สะกดด้วย ม ม้า สระอา ฆ ฆะสัง บ ไบไม้ สระอุ ช ช้าง สระอห อ่านว่า มา-คะ-บุ-ชา
- ภุสิต** เวลาเขียนไม่ต้องใส่ สระอะ หลังตัวอักษร ฆ ฆะสัง นะครับ
- อรุณี** มาฆบูชา หมายถึง การทำบุญพิเศษทางพระพุทธศาสนาในวันเพ็ญ เดือน ๓ เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญซึ่งประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ หรือที่เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต
- ภุสิต** ขอขจัดจิ้งหระชนิดหนึ่งนะครับ คำสุดท้ายที่คุณอรุณีพูดไปนั้น สะกดด้วย จ จาน สระอา ต เต่า สระอุ ร เรือ ง งู ค ควาย ส เสือ ไม้หันอากาศ น หนู น หนู สระอิ บ ไบไม้ สระอา ต เต่า ไม่ต้องใส่สระอะ หลังตัว ค ควาย อ่านว่า จา-ตุ-รง-คะ-สัน-นิ-บาต
- อรุณี** แล้วคุณภุสิตทราบหรือไม่ว่า จาตุรงคสันนิบาต หรือองค์ ๔ ประการ นั้น มีอะไรบ้าง
- ภุสิต** ทราบครับ จาตุรงคสันนิบาต เป็นชื่อการประชุมพุทธสาวกที่พร้อมด้วย องค์ ๔ ประการ คือ
๑. เป็นวันเพ็ญที่ดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์ กล่าวคือ ดวงจันทร์

เดินเข้ามาถึงกลุ่มดาวฤกษ์ชื่อ มฆะ

๒. พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูปประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย

๓. พระสงฆ์ที่มาประชุมกันล้วนได้รับเอหิภิกขุอุปสัมปทา คือพระพุทธเจ้าทรงบวชให้

๔. ท่านเหล่านั้นเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น

อรุณี

ในวันดังกล่าวนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมที่มีชื่อว่า โอวาทปาฏิโมกข์ [โอ-วา-ทะ-ปา-ติ-โมก] มีสาระสำคัญส่วนหนึ่ง คือ ไม่ทำชั่ว ทำแต่ความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส

ภุสิต

วันมาฆบูชาในแต่ละปีนั้นตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ แต่หากปีใด มีอธิกมาส [อะ-ทิก-กะ-มาต] คือ มีเดือน ๘ สองหน ก็จะตรงกับ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ และในวันดังกล่าว เราคนไทยชาวพุทธก็จะไปทำบุญเวียนเทียนที่วัดกัน

อรุณี

คุณภุสิตคะ ถ้าในวันวาเลนไทน์ คุณถามใคร ๆ ว่า วันนี้คุณให้ความรักกับใครแล้วหรือยัง หรือถามว่า วันนี้คุณได้รับความรักจากใครหรือยัง ดังนั้นในวันนี้ซึ่งเป็นวันมาฆบูชา คุณภุสิตต้องถามเพื่อน ๆ ว่า วันนี้คุณทำดีแล้วหรือยัง หรือไม่ก็ถามว่า วันนี้เราจะไปเวียนเทียนกันที่วัดไหนดี

ภุสิต

ถ้าเช่นนั้นผมก็ขอถามคุณอรุณีว่า วันนี้คุณจะไปเวียนเทียนที่วัดกับผมไหมครับ

อรุณี

คงไม่ได้ละคะ เพราะดิฉันมีเพื่อนร่วมไปเวียนเทียนแล้วค่ะ

ภุสิต

อย่างนั้นผมคงต้องขอลาท่านผู้ฟังไปก่อนนะครับ จะรีบไปหาคนร่วมเวียนเทียนด้วย สวัสดีครับ

อรุณี

สวัสดีค่ะ

นางสาวกระลำภิกษ์ แพรกทอง

นักวรรณศิลป์ ๒๖ กองศิลปกรรม

ผู้เขียนบท

“เพลินกาษา ๕ นาที”

ตอน “โศลก”

- อรุณี** สวัสดิ์คะท่านผู้ฟัง
- ภุสิต** สวัสดิ์ศรีรับท่านผู้ฟัง
- อรุณี** วันนี้เราจะเสนอสาระน่ารู้จากสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง โศลก [สะ-โหลก] ซึ่งนายศักดิ์ศรี แย้มนัตตา ราชบัณฑิต เป็นผู้เรียบเรียง โศลกคือแบบคำประพันธ์ร้อยกรองชนิดหนึ่งในวรรณคดี สันสกฤตที่กำหนดไว้ในประพันธ์ศาสตร์ของอินเดียมาตั้งแต่สมัยโบราณ โศลก ๑ บท มี ๔ บาท
- ภุสิต** บทประพันธ์ที่มีเนื้อเรื่องยาว ๆ เป็นพันหรือเป็นหมื่นบรรทัดจะประพันธ์เป็นโศลกแทบทั้งหมด ที่มาของโศลกเกิดจากคำว่า “โศก” ซึ่งมีกล่าวไว้ในเรื่อง รามายณะ ซึ่งเป็นกาพย์เล่มแรกของอินเดีย ที่เล่าไว้ว่า ฤๅษี वालเมกี [วาน-ละ-มี-กิ] กับศิษย์ไปอาบน้ำที่ริมฝั่งแม่น้ำ ได้เห็น นกกระเรียนผัวเมียหยอกล้อกันอย่างมีความสุข ทันใดนั้นมีพรานป่า ย่องมายิงนกตัวผู้ตาย นางนกส่งเสียงร้องด้วยความตกใจแล้วกลิ้งเกลือกตัวกับศพของนกตัวผู้อย่างน่าเวทนา
- อรุณี** ฤๅษีเห็นดังนั้นก็ตกใจและเศร้าใจมาก จึงสาปแช่งพรานป่าด้วยน้ำเสียง ที่แสดงความสะเทือนใจอย่างลึกซึ้งว่า **ดูกรพราน ท่านอย่าได้พบกับ ความเจริญยั่งยืนชั่วกาลนานเลย เพราะเหตุที่ท่านได้ฆ่า นกกระเรียนตัวหนึ่งจากคู่ของมัน ซึ่งกำลังมีความหลงใหลกันอยู่ ด้วยความรักใคร่** เสียงที่เปล่งออกมานั้นมีจังหวะจะโคนเหมือน ทำนองเพลงอย่างที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนทำให้ฤๅษีรู้สึกแปลกใจว่าตน เปล่งเสียงแบบนั้นออกมาได้อย่างไร
- ภุสิต** เมื่อกลับถึงอาศรมฤๅษีก็ยังมีใจอยู่ จึงกล่าวแก่บรรดาศิษย์ว่าเสียง ของตนที่เปล่งออกมาเป็นท่วงทำนองที่เกิดจากความโศก ฉะนั้น เมื่อ

อรุณี
ภูสิต

นำเอาไปใช้แต่งคำประพันธ์จึงควรเรียกว่า “โคลก” คำอุทานของฤษีवालมีก็ถือได้ว่าเป็นโคลกบทแรกของโลก นอกจากฤษีवालมีก็จะทำให้เกิดโคลกบทแรกขึ้นในโลกแล้ว ฤษีवालมีก็ ยังได้รับการยกย่องให้เป็นภวีคนแรกของโลกด้วย เนื่องจากการได้นำโคลก มาใช้แต่งกาพย์เรื่องแรกคือ รามายณะหรือนิทานพระรามที่มีความยาว ถึง ๒๔,๐๐๐ โคลก และเมื่อมีการสวดครั้งแรกถวายพระพรหม พระพรหมโปรดปรานมากถึงกับประทานพรให้เรื่องรามายณะอยู่คู่โลก ตลอดกาล

อรุณี

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อคิดว่าโคลกอาจไม่ใช่สิ่งใหม่ซึ่งอ้างว่ามาจาก เสียงอุทานด้วยความโศกของฤษีवालมี เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญภาษา สันสกฤตในสมัยหลัง ๆ ให้ความเห็นว่า คำว่า โคลก อาจมีรากศัพท์ มาจาก ศฺรุ (สะ-รุ) ซึ่งแปลว่า “ฟัง” ก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นเหตุผลนี้ โคลกก็ อาจหมายถึงสิ่งที่ฟังมาคือเรื่องโบราณ หรืออาจจะหมายถึงแบบแผน อย่างหนึ่งในการแต่งเรื่องโบราณ แต่ยังไม่ผู้ยืนยันแน่นอน

ภูสิต

หากพิจารณาการบังคับแผนครุ-ลหุ โคลกจะมีลักษณะคล้ายฉันท ในสมัยฤคเวทซึ่งเป็นสมัยที่เก่าแก่ที่สุดของอินเดีย มีบทสวดที่มี ลักษณะคล้ายฉันทอยู่แล้ว ซึ่งพอจะเรียกโดยอนุโลม เรียกว่า ฉันท်หมวด ฉันท်หมวดที่นิยมใช้แต่งคำประพันธ์คือฉันท်หมวด ๘ ซึ่ง โคลกลอกเลียนแบบลักษณะของฉันท်หมวด ๘ นี้ ซึ่งมีมานานแล้ว

อรุณี

รายละเอียดของคำว่า โคลก ยังมีอีกมาก หากสนใจสามารถอ่าน เพิ่มเติมได้จากสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒๖ วันนี้ เรา ๒ คน ขอลาไปก่อน

อรุณี/ภูสิต

สวัสดิ์คะ/สวัสดิ์ครับ

นางสาวพัชระ บุญประดิษฐ์
นักวรรณศิลป์ ๗ว กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“พจนานุกรม ๕ นาที” ตอน “พจนานุกรม”

อรุณี
ภูสิต

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟัง
สวัสดีครับท่านผู้ฟัง

คุณอรุณีครับ วันที่เราออกอากาศรายการพจนานุกรม ๕ นาที ตอน ความรู้จากสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน วันแรกซึ่งตรงกับ วันพฤหัสบดีที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ วันนั้นคุณบุญมา ศรีหมาด ทำหน้าที่แทนผม และผมได้มีโอกาสดังคุณอรุณีและคุณบุญมา ทำให้ ได้ความรู้เกี่ยวกับคำว่า “ศิลปกรรม” แล้วผมยังเข้าใจความหมายของ คำ “สารานุกรม” ด้วยครับ

อรุณี

งานสารานุกรมไทย ของราชบัณฑิตยสถาน เป็นการค้นคว้าเรียบเรียง ความรู้ต่าง ๆ โดยนักปราชญ์ราชบัณฑิต สืบเนื่องกันมาเป็นระยะเวลา อันยาวนานนับสิบ ๆ ปีทีเดียวเลยนะคะ ขณะนี้ได้จัดพิมพ์สารานุกรม ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒๗ คำ สดงามเสาวภา-สาละ ออก มาเผยแพร่แล้วค่ะ

ภูสิต

คำว่า **สารานุกรม** ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า encyclopaedia ส่วน คำว่า **พจนานุกรม** ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า dictionary เรื่องนี้ ผมทราบ แต่ยังมีข้อสงสัยว่า พจนานุกรม ต่างกันอย่างไรกับ สารานุกรม ครับ

อรุณี

ดิฉันมีคำตอบให้คุณค่ะ **พจนานุกรม** แปลตามศัพท์ว่า “ลำดับคำ” พจน (พด-จะ-นะ) หมายถึง คำ, คำพูด, ถ้อยคำ อนุกรม หมายถึง ลำดับ คำว่า พจนานุกรม ใช้เป็นชื่อหนังสือชนิดหนึ่ง สำหรับค้นคำ ความหมายของคำ ซึ่งโดยปรกตินำมาเรียงตามลำดับอักษร

ภูสิต

ผมเคยได้ยินว่ามีหนังสือปทานุกรม ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๐ หรืออักษราภิธานศัพท์ของหมอบรัดเลย์ คำว่า ปทานุกรม หรือ อักษราภิธานศัพท์

[อักษ-ขุรา-พิ-ทาน-สุรฺบ] เหมือนกันกับ พจนานุกรม หรือไม่ครับ
ก่อนหน้าจะมีคำ “พจนานุกรม” ขึ้นใช้ หนังสือประเภทนี้ยังไม่มีชื่อ
เป็นเฉพาะ จึงเรียกชื่อต่าง ๆ กัน แล้วแต่ผู้รวบรวมจะตั้งขึ้น ใน
พ.ศ. ๒๔๗๐ กระทรวงธรรมการได้ตีพิมพ์หนังสือ ปทานุกรม ออก
เผยแพร่และใช้ในราชการ คำ “ปทานุกรม” จึงใช้เป็นชื่อเรียกหนังสือ
ประเภทนี้

อรุณี

ภูสิต
อรุณี

แล้วทำไมจากชื่อ ปทานุกรม จึงเปลี่ยนมาเป็น พจนานุกรม ละครับ
คณะกรรมการชำระปทานุกรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำ ปทานุกรม
ไม่ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า dictionary คำที่ตรงกว่าคือ พจนานุกรม
เพราะคำว่า “ปท” ในภาษาบาลี ซึ่งไทยนำมาใช้ว่า “บท” นั้น ถ้า
หมายถึง คำ ก็คือ คำที่แต่งแล้ว ซึ่งก็คือ คำที่ประกอบวิภัติปัจจัย
[วิ-พัต-ปัต-จย] แล้ว เช่น มนุสฺสโต [มะ-นุด-โต] หมายถึง มนุษย์
คนเดียว ใช้เป็นประธานของประโยค มนุสฺส [มะ-นุด-สะ] หมายถึง
มนุษย์คนเดียว ใช้เป็นกรรมของประโยค แต่ถ้าเป็นลักษณะของ
พจนานุกรมจะเก็บคำว่า มนุสฺส หรือรูปที่ในภาษาไทยใช้คือ มนุษย์
เพียงคำเดียว

ภูสิต

อรุณี

แล้วหลักการทำพจนานุกรมอย่างกว้าง ๆ พอเข้าใจง่าย ๆ สามารถ
อธิบายได้ไหมครับ
ได้ค่ะ หลักการทำพจนานุกรมย่อมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า
พจนานุกรมภาษาใดก็ต้องรวบรวมคำที่มีใช้อยู่ในภาษานั้น ตลอดจน
ให้ความรู้เรื่องอักขรวิธี การบอกเสียงอ่าน ความหมาย และประวัติของ
คำ ซึ่งการรวบรวมคำ เป็นเรื่องสำคัญและยุ่งยากอย่างยิ่ง เพราะถ้า
รวบรวมเอาคำที่ไม่มีที่ใช้เข้ามาไว้ก็ดี หรือรวบรวมคำที่มีที่ใช้อยู่
ไม่หมดก็ดี ย่อมเป็นเหตุให้จำนวนคำผิดพลาด ทำให้สถิติของคำ
เสียไป

ภูสิต

นับว่างานทำพจนานุกรมเป็นเรื่องละเอียดที่เดียวนะครับ ตอนนั้นผม
เข้าใจแล้วครับว่า สารานุกรม เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ทุกสาขาวิชา
และจัดเรียงตามลำดับอักษรหรืออาจใช้วิธีอื่นใดที่จะค้นหาได้สะดวก
รวดเร็ว มีคำอธิบายเรื่องราวนั้น ๆ อย่างละเอียดสมบูรณ์ ส่วน

พจนานุกรม เป็นหนังสือสำหรับค้นคำและความหมายของคำ ซึ่งเรียงตามลำดับอักษร

อรุณี

ทั้งนี้ พจนานุกรม และ สารานุกรม เหมือนกันตรงที่ นอกจากจะรวบรวมคำทั่วไปหรือรวบรวมความรู้ทุกสาขาแล้ว ยังเป็นหนังสือที่รวบรวมคำเฉพาะที่ใช้ในวิชานั้น ๆ หรือเรื่องเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้ เช่น พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย

ภูสิต

คุณอรุณีครับ ถ้าท่านผู้ฟังต้องการรายละเอียดของคำ “พจนานุกรม” สามารถค้นคว้าจากสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่มไหนครับ

อรุณี

คำ “พจนานุกรม” มาจากสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒๐ คำ ฝาเรือน-พานทอง เขียนโดยนายเจริญ อินทรเกษม ค่ะ

ภูสิต

วันนี้เวลาของเราทั้งสองหมดแล้วครับ พบกันใหม่วันพุธนี้ สวัสดีครับ

อรุณี

สวัสดีค่ะ

นางสาวกระลำภักษ์ แพรกทอง

นักวรรณศิลป์ ๒ว กองศิลปกรรม

ผู้เขียนบท

“เพลินภาษา ๕ นาที”

ตอน “อคติ”

- อรุณี สวัสดิ์คะท่านผู้ฟัง
- ภูสิต สวัสดิ์ศรีรับท่านผู้ฟัง
- อรุณี รายการ “เพลินภาษา ๕ นาที” วันนี้ตรงกับวันหยุดหรรษา พบกับสิ่งที่
น่ารู้ในสารานุกรมไทยเช่นเคยนะคะ
- ภูสิต วันนี้ผมมีคำคำหนึ่งซึ่งเชื่อว่าผู้ฟังคงได้ยินได้ฟังกัน คือ คำว่า “อคติ”
- อรุณี ใช่ค่ะ คุณภูสิต ดิฉันก็เคยได้ยินเพื่อนร่วมงานชอบพูดเสมอ ๆ ว่า “เอ
เราก็ทำดีที่สุดแล้วนะ ทำไมยังไม่ถูกใจเจ้านายอีก สงสัยต้องมีอคติ
กับเราแน่ ๆ เลย”
- ภูสิต ครับ แต่เราอย่าเพิ่งโทษคนอื่นว่ามีอคติกับเรานะ เราต้องพิจารณาดู
ตัวเราก่อนว่า ทำไม่สิ่งต่าง ๆ ที่เราทำไปจึงยังไม่ถูกใจคนอื่น
- อรุณี คุณภูสิตคะ คำ “อคติ” นี้หมายถึงไม่ชอบ ไม่ไหมคะ
- ภูสิต ไม่ใช่ครับ ความหมายที่ถูกต้องหมายถึง ความลำเอียง ซึ่งเป็นสิ่งที่
ผู้ที่เป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้ใหญ่ ควรดเว้น
- อรุณี เอ คุณภูสิตคะ ความลำเอียงนี้มีกี่อย่างคะ
- ภูสิต อคติหรือความลำเอียงมี ๔ อย่างครับ คือ
๑. ฉันทาคติ
 ๒. โทษาคติ
 ๓. โมหาคติ
 ๔. ภยาคติ
- อรุณี ถ้าอย่างนั้นช่วยอธิบายให้เข้าใจหน่อยได้ไหมคะว่า ความลำเอียง
แต่ละอย่างมีลักษณะอย่างไรบ้าง
- ภูสิต ได้ครับ อคติอย่างแรก ฉันทาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะรัก
สมมุติว่า ผู้ที่เป็นหัวหน้า ผู้ปกครองมีความรักใคร่สนิทสนมผู้ใดผู้หนึ่ง

เป็นพิเศษ เมื่อผู้นั้นทำความผิดก็ช่วยปกป้องหรือปกปิด แต่ถ้าผู้นั้นทำความดีแม้เพียงเล็กน้อยก็ยกย่องสรรเสริญจนเกินควร อย่างนี้เรียกว่ามีความลำเอียงเพราะรัก

อรุณี

อ้อ เข้าใจแล้วค่ะ ถ้าอย่างนี้พ่อแม่เกือบทุกคนคงต้องมีฉันทาคติแน่ ๆ เลย เพราะความรักลูก

ภุสิต

ก็ไม่เสมอไปครับ พ่อแม่บางคนก็เลี้ยงลูกถูกวิธี ไม่ตามใจ ต่อไปเรารู้จักอคติอย่างที่ ๒ คือ โทษาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะโกรธหรือชัง ความลำเอียงนี้ จะตรงข้ามกับฉันทาคติ คือ ถ้าหากไม่ชอบผู้ใดผู้หนึ่งเป็นส่วนตัว เมื่อผู้นั้นทำดีก็จะตัดสินว่าไม่ดีหรือดีน้อย แต่ถ้าหากผู้นั้นทำผิดก็ยิ่งซ้ำเติมให้มากยิ่งขึ้น อย่างนี้เรียกว่า มีความลำเอียงเพราะโกรธหรือชัง

อรุณี

แบบนี้เราจะทำอะไรก็ต้องระวังตัวสิคะ เขาจะได้ไม่โกรธไม่ชัง จะได้ไม่มีโทษาคติต่อกัน

ภุสิต

ใช่ครับ อคติอย่างที่ ๓ คือ โมหาคติ ความลำเอียงเพราะเขลาหรือหลงผิด

อรุณี

ฟังแล้วไม่ค่อยเข้าใจเลยคะ อย่างไหนคะที่เรียกว่ามีความลำเอียงเพราะเขลาหรือหลงผิด

ภุสิต

คืออย่างนี้ครับ การที่ผู้มีอำนาจตัดสินความถูกความผิด ตัดสินเรื่องต่าง ๆ ลงไปโดยไม่ศึกษาข้อมูลให้ถ่องแท้ ไม่รู้อะไรถูกอะไรผิด การตัดสินในลักษณะเช่นนี้ อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ เพราะบางครั้งผู้ที่ทำถูกแต่อาจถูกตัดสินว่าทำผิดได้ หรือผู้ที่ทำผิดก็อาจตัดสินว่าถูกได้

อรุณี

อ้อ เข้าใจแล้วค่ะ

ภุสิต

อคติอย่างสุดท้าย คือ ภยากติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะกลัวความกลัวนี้ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินมีความลำเอียงคือไม่กล้าตัดสินลงโทษผู้นั้น หรือบางครั้งอาจจะช่วยปกป้องความผิดของผู้นั้นไว้

อรุณี

วันนี้ต้องขอบคุณคุณภุสิตมาก ๆ เลยนะคะ ที่ช่วยให้ความรู้เรื่องอคติเป็นอย่างไรดี คราวนี้ดิฉันก็เข้าใจแล้วว่า ทำไมเขาตัดสินใจเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้

ภูลิต
อรุณี
อรุณี
ภูลิต
ภูลิต
อรุณี
ภูลิต

คุณอรุณีครับ ผู้ใหญ่บางคนก็ไม่ได้เป็นแบบนี้ทุกคนหรอกนะครับ
บางคนก็ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในความยุติธรรม ความเที่ยงธรรมนะครับ
คะ ดิฉันเข้าใจ ก่อนที่เราจะไปโทษคนอื่นว่าเขาตัดสินใจไม่ถูกต้อง
เราต้องดูตัวของเราให้ดีก่อนว่า เราทำสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่
ครับ ท่านผู้ฟังคงเข้าใจดีแล้วนะครับว่า อคติ หมายถึง ความลำเอียง
มีอยู่กัน ๔ ประการ ข้อ เกือบลืมไป คำอคตินี้ นายสำรวย นักการเรียน
เป็นผู้เขียนอธิบายไว้ในสารานุกรมไทย ครับ
วันนี้เรา ๒ คน ต้องลาไปก่อน พบกันใหม่พรุ่งนี้ สวัสดีค่ะ
สวัสดีครับ

นางชวนพิศ เชาวนัสกุล
นักวรรณศิลป์ ๗๖ กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“เพณินภาษา ๕ นาที”

ตอน “สมาธิ”

- อรุณี** สวัสดิ์คะท่านผู้ฟัง
- ภูสิต** สวัสดิ์ครับท่านผู้ฟัง เมื่อเร็ว ๆ นี้คุณผู้ฟังคงได้อ่านข่าวเรื่องมหาฤกษ์ซึ่งเป็นนักบวชฮินดูชื่อดังของอินเดียที่เป็นผู้นำวิธีการทำสมาธิไปเผยแพร่ในโลกตะวันตกเสียชีวิต
- อรุณี** ตัวอย่างนั้นวันนี้เราจะคุยกันเรื่อง สมาธิ ซึ่งเป็นความรู้จากหนังสือสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่นายอดิศักดิ์ ทองบุญราชบัณฑิต เป็นผู้เขียน
- ภูสิต** พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้นิยามของสมาธิว่า ความตั้งมั่นแห่งจิต หรือความสำรวมใจให้แน่วแน่เพื่อให้จิตใจสงบ หรือเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง
- อรุณี** ส่วนบนนิยามที่พบเสมอในพระไตรปิฎกแปลความไว้ว่า ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง ซึ่งหมายถึงการที่จิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน ไม่ฟุ้งซ่าน
- ภูสิต** ส่วนในคัมภีร์อรรถกถาแบ่งสมาธิออกเป็น ๓ ระดับคือ ระดับสมาธิชั่วคราวที่เป็นสมาธิขั้นต้น ซึ่งคนทั่วไปสามารถนำไปใช้ในขณะปฏิบัติหน้าที่การงานในชีวิตประจำวันให้ได้ผลดี และสามารถใช้เป็นฐานในการเจริญวิปัสสนาต่อไป
- อรุณี** สมาธิขั้นที่ ๒ ได้แก่ สมาธิเฉียด ๆ หรือจวนเจียนจะแน่วแน่จัดเป็นสมาธิขั้นระงับนิวรณ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคขวางกั้นการปฏิบัติธรรม ก่อนจะเข้าสู่สมาธิขั้นที่ ๓
- ภูสิต** สมาธิขั้นที่ ๓ เป็นสมาธิที่จิตแน่วแน่ จัดเป็นสมาธิระดับสูงสุดซึ่งมีในอานทั้งหลาย เมื่อผู้ใดเข้าถึงสมาธิขั้นนี้ก็ได้อีกว่า บรรลุผลสำเร็จในการเจริญสมาธิและยังเป็นสมาธิขั้นระงับนิวรณ์ห้าด้วย
- อรุณี** ดิฉันขออธิบายเรื่องนิวรณ์ห้าเพื่อเป็นความรู้แก่ท่านผู้ฟังสักเล็กน้อย

นะคะ นีวรรณห้า ได้แก่

๑. ความอยากได้ในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส
๒. พยาบาท คือ ความขัดเคืองแค้นใจ เกลียดชัง ความผูกใจเจ็บ ความฉุนเฉียวหงุดหงิด ไม่พอใจเรื่องต่าง ๆ
๓. ความหดหู่ เชื่องซึม เหงาหงอย
๔. ความฟุ้งซ่านไม่สงบ วุ่นวายใจ กลุ้มใจ
๕. ความลึกลงเสียไม่แน่ใจ

ซึ่งนิวรรณห้านี้เป็นสิ่งกัณจิตไม่ให้เกิดสมาธิ

ภุสิต

จิตที่มีสมาธิจะมีลักษณะเข้มแข็ง มีพลัง ราบเรียบ สงบ ใส กระจ่าง นุ่มนวล ไม่ขุ่นมัว ไม่เร่าร้อน

อรุณี

ถ้าเราสามารถทำจิตให้เป็นสมาธิได้ จะเกิดประโยชน์กับตนเองมาก เพราะจะทำให้เกิดปัญญา สามารถพิจารณาเรื่องต่าง ๆ และเข้าใจว่า เหตุใดสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นที่ภาวะจิตหลุดพ้น จากกิเลสชั่วคราว

ภุสิต

และหากสามารถทำให้จิตเป็นสมาธิเข้มแข็งยิ่งขึ้น ก็เกิดอภิญญา คือ ความรู้ยิ่งหรือความรู้ขั้นสูง ซึ่งเป็นผลสำเร็จอย่างสูงทางจิต

อรุณี

สมาธิมีประโยชน์ทั้งด้านสุขภาพจิตและการพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ทำให้เป็นคนมีจิตใจและลักษณะเข้มแข็ง หนักแน่น สงบ เยือกเย็น กระฉับกระเฉง เบิกบาน มีเมตตากรุณา รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น

ภุสิต

การเจริญสมาธิเริ่มต้นได้ด้วยกาวรรักษาจิตให้บริสุทธิ์ ตัดข้อติดขัดของ กังวล ศีกษาวิธีปฏิบัติกรรมฐานหรือการเจริญสมาธิ และต้องหมั่นฝึกฝนอยู่เป็นประจำจึงจะเกิดสมาธิ

อรุณี

เมื่อได้ทราบว่ามีสมาธิเป็นประโยชน์กับเรามาก ก็น่าจะลองฝึกปฏิบัติกัน นะคะ วันนี้เรา ๒ คน ต้องขอลาไปก่อน

อรุณี

สวัสดีค่ะ

ภุสิต

สวัสดีครับ

นางสาวพัชระ บุญประดิษฐ์
นักวรรณศิลป์ ๗๖ กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“พหุภาษา ๕ นาที”

ตอน “วัคซีน”

- อรุณี สวัสดิ์ดีคะท่านผู้ฟัง
- ภูสิต สวัสดิ์ดีครับท่านผู้ฟัง ช่วงนี้คุณอรุณีและท่านผู้ฟังเป็นอย่างไรกันบ้างครับ สุขภาพแข็งแรงดีกันหรือเปล่า
- อรุณี คุณภูสิตทักทายแบบนี้คงเห็นว่าอากาศในบ้านเราเปลี่ยนแปลงบ่อยประมาณปลายกุมภาพันธ์ต่อต้านมีนาคมอากาศยังเย็น ๆ อยู่เลย แต่ตอนนี้อากาศเริ่มร้อนขึ้นเรื่อย ๆ
- ภูสิต ใช่ครับ ก็ขอให้ทุกคนดูแลสุขภาพ ทานอาหารมีประโยชน์ หมั่นออกกำลังกาย และพักผ่อนให้เพียงพอ
- อรุณี ได้ฟังแล้วเหมือนวันนี้มีคุณหมอมารอง
- ภูสิต ถูกต้องครับ เพราะวันนี้ผมมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องวัคซีน ซึ่งเขียนโดยนายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ ในสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒๖ คำ ภ, ภ๗ - สดุด มาบอกให้ผู้ฟังได้รับทราบกันครับ คำว่า วัคซีน ภาษาอังกฤษสะกดด้วย vaccine
- อรุณี คำ vaccine นี้ หลุยส์ ปาสเตอร์ เป็นผู้บัญญัติขึ้นจากภาษาละตินคือ คำว่า vacca แปลว่า โค อันเป็นการให้เกียรติแก่นายแพทย์เอ็ดเวิร์ด เจนเนอร์ ผู้ค้นพบวิธีปลูกฝีจากหนองฝีโคเป็นคนแรก
- ภูสิต ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมาย คำ “วัคซีน” ไว้ว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยเชื้อไวรัสหรือแบคทีเรียที่ถูกล่าหรือทำให้มีฤทธิ์อ่อนแรงจนไม่เป็นอันตราย สำหรับฉีดเข้าสู่ร่างกายเพื่อกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันโรคซึ่งเกิดจากเชื่อนั้น ๆ”
- อรุณี การให้วัคซีนป้องกันโรคมะเร็งผิวหนังมาอย่างไรคะ
- ภูสิต มาจากการสังเกตว่าคนที่เป็นใช้ทอพิซหรือฝิดาซ หากไม่เสียชีวิตและฟื้นจากโรคแล้วจะไม่เป็นโรคอีก ชาวจีนโบราณจึงให้คนปรกติ

๑๕. วัคซีนป้องกันเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อ Hemophilus influenzae type B

๑๖. วัคซีนป้องกันโรคไข้เหลือง

๑๗. วัคซีนป้องกันโรคกาฬหลังแอ่น

๑๘. วัคซีนป้องกันอหิวาตกโรค

อรุณี

น่าเสียดายนะคะ ที่รายการของเรามีเวลาเพียง ๕ นาที อย่างไรก็ตาม ถ้าท่านผู้ฟังสนใจเรื่อง “วัคซีน” ก็สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ใน สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๒๖ ค่ะ

ภูสิต

พบกันใหม่วันพุงนี้ สวัสดีครับ

อรุณี

สวัสดีค่ะ

นางสาวกระลำภักษ์ แพรกทอง
นักวรรณศิลป์ ๒๖ กองศิลปกรรม
ผู้เขียนบท

“เพลินกาษา ๕ นาที”

ตอน “พระเครื่อง”

- อรุณี** สวัสดิ์คะท่านผู้ฟัง
- ภุสิต** สวัสดิ์ศรีรับท่านผู้ฟัง
- อรุณี** คุณภุสิตคะ เมื่อวันก่อนดิฉันไปทำธุระแถวท่าพระจันทร์ เห็นคนมุงดูของกัน เลยเดินไปดูบ้าง มีพ่อค้าแม่ค้านำพระเครื่องมาวางขายเต็มไปหมด เลยนึกถึงคุณภุสิต ไม่ทราบว่าคุณภุสิตเป็นนักเลงพระหรือเปล่าคะ
- ภุสิต** ผมนะเหรอรครับ ไม่ถึงกับเป็นนักเลงพระหรอก ก็มีติดตัวบ้างไปไหนมาไหนจะได้รู้สึกว่ามีพระคุ้มครอง
- อรุณี** เอ คุณภุสิตคะ ดิฉันเห็นพระพุทธรูปมีทั้งองค์เล็กองค์ใหญ่ ขนาดของพระที่แตกต่างกันนี้ มีชื่อเรียกต่างกันหรือเปล่าคะ
- ภุสิต** ต่างกันครับ พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ที่เราพกติดตัวไปไหนมาไหนได้สะดวก เราเรียกว่า “พระเครื่อง” ส่วนพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่ประดิษฐานอยู่ตามที่ตั้งต่าง ๆ เช่น บ้าน วัด เราไม่เรียกว่าพระเครื่องนะครับ แต่เรียกว่า “พระพุทธรูปบูชา” ครับ
- อรุณี** เมื่อสักครู่นี้ได้ยินคุณภุสิตพูดว่า พระเครื่อง แต่ดิฉันเคยได้ยินเขาพูดถึง “พระเครื่องราง” ด้วย ไม่ทราบว่าเหมือนกันหรือเปล่าคะ
- ภุสิต** เหมือนกันครับ เขาละไหน ๆ วันนี้เราก็ตูตถึงเรื่องพระกัน แต่ไม่ใช่พระสงฆ์นะครับ ผมจะพูดถึงพระเครื่อง พระเครื่องหรือพระเครื่องรางเป็นพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ สำหรับพกติดตัว ซึ่งถือกันว่าเป็นสิริมงคลคุ้มครองให้แคล้วคลาดจากภยันตรายต่าง ๆ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
- อรุณี** จริงค่ะ ดิฉันก็รู้สึกเช่นนั้น คุณพ่อให้พระมาองค์หนึ่ง ก็พกติดตัวตลอดเวลา รู้สึกอบอุ่นใจดีค่ะ

- ภุสิต** คุณอรุณีรู้ไหมครับ พระเครื่องที่พูดถึงนี้มีหลายประเภทนะครับ
- อรุณี** เหนอคะ ถ้าอย่างนั้น คงต้องอธิบายให้ฟังแล้วละคะ จะได้มีความรู้ทางด้านนี้บ้าง
- ภุสิต** ได้ครับ พระเครื่อง หรือพระเครื่องราง มี ๔ ประเภท คือ
๑. พระเครื่องชนิดพระพุทธรูปขนาดเล็ก
 ๒. พระเครื่องชนิดพระกริ่ง
 ๓. พระเครื่องชนิดพระพิมพ์
 ๔. พระเครื่องชนิดเหรียญ
- อรุณี** เอ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรคะว่า พระแต่ละองค์เป็นประเภทไหน
- ภุสิต** รู้ครับ เพราะแต่ละประเภทก็จะมี ความแตกต่างกัน คืออย่างนั้นะครับ พระเครื่องที่มีขนาดเล็ก สร้างโดยโลหะดินเผา งามช่าง มักสร้างจำลองจากพระพุทธรูปสำคัญใหญ่ ๆ ที่เราเคารพนับถือกัน เช่น พระแก้วมรกต พระพุทธสิหิงค์ พระพุทธชินราช และก็ยังมีการขุดค้นพบในรัชกาลต่าง ๆ พระยอดตรง พระภควัม
- อรุณี** อ้อ ที่เราเห็นส่วนมากจะนำมาห้อยคอกันใช่ไหมคะ
- ภุสิต** ใช่ครับ พระเครื่องอีกประเภทหนึ่ง คือ พระกริ่ง พระเครื่องชนิดนี้ก็มีขนาดเล็กเหมือนกัน แต่ที่เรียกว่า พระกริ่ง ก็เพราะนำพระธาตุหรือวัตถุศักดิ์สิทธิ์บรรจุไว้ข้างใน เวลาเขย่าจะมีเสียงดังกริ่ง ๆ
- อรุณี** ถ้าอย่างนั้น พระที่ดิฉันห้อยคออยู่นี้คงไม่ใช่พระกริ่งแน่ ๆ เลย เพราะเขย่าแล้วไม่มีเสียงอะไรเลย
- ภุสิต** ไหน ขออนุญาตให้ผมดูหน่อยนะครับว่าห้อยพระอะไร ?
- ไอ้โฮ ! คุณอรุณี คุณห้อยพระสมเด็จพระเดี๊ยะจเรอครับ นี่ถ้าเขียนพระรู้เข้า อันตรายเสียวนะครับ
- อรุณี** ทำไมเหนอคะ ดิฉันห้อยพระองค์นี้มาหลายปีแล้วนะคะ
- ภุสิต** ก็พระสมเด็จพระเดี๊ยะจเรอเป็นพระเครื่องประเภทหนึ่ง เรียกว่า พระพิมพ์ ซึ่งเป็นพระพิมพ์ที่หายากและมีความนิยมสูงมาก อีกอย่างหนึ่ง กระซิบนะครับ ราคาเป็นล้านเลยนะครับ
- อรุณี** สูงขนาดนั้นเลยเหนอคะ ถ้าอย่างนั้น ต้องถอดเก็บแล้วละคะกลัวจ้ง
- ภุสิต** ผมก็ไม่แน่ใจหรอกนะ แต่ได้ยินเขาพูดกัน เกือบสี่หมื่นบาทไปพระเครื่อง

ชนิดพระพิมพ์นี้ เป็นพระเครื่องที่มีจำนวนมากมีทั้งของโบราณและ
สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งสร้างขึ้นด้วยดินเผา โลหะ ว่านผง

ส่วนพระเครื่องประเภทสุดท้าย คือ พระเครื่องชนิดเหรียญ เป็น
รูปพระพุทธรูปต่าง ๆ

อรุณี

นี้ขนาดไม่ใช้นักเลงพระนะคะ ยังรอบรู้ขนาดนี้เลย วันนี้ต้องขอบคุณ
คุณภูสิตมากนะคะที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพระเครื่องเป็นอย่างดี ต้อง
ขอกลับก่อน จะรีบกลับบ้าน จะนำพระสมเด็จที่พ่อให้มาไปบูชาที่บ้าน
ดีกว่า

ภูสิต
อรุณี

ถ้าอย่างนั้น วันนี้เรา ๒ คน ต้องลาก่อน พบกันใหม่พรุ่งนี้ สวัสดีครับ
สวัสดีค่ะ

นางชวนพิศ เชาวนัสกุล

นักวรรณศิลป์ ๗๖ กองศิลปกรรม

ผู้เขียนบท

